

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 94(7/8)

ПРИВАТНО-СПАДКОВЕ КАПІТАНСТВО НОВА ЛУЗИТАНІЯ ЯК ФОРПОСТ ПОРТУГАЛЬСЬКОЇ КОЛОНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНО-СХІДНОЇ БРАЗИЛІЇ

Кряжев П.В.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

У статті розглянуто характерні риси політики португальської корони відносно колонізації Бразилії протягом першої половини XVI ст. В цьому контексті розкрито особливості початкової фази колонізації північно-східної Бразилії португальцями і створення приватно-спадкового капітанства Нова Лузитанія в 30-х рр. XVI ст. З'ясовано, що це капітанство набуло значення північно-східного форпоста колоніальної експансії португальців на території Бразилії, починаючи з 1532 р. Розкрито місія португальського капітана-донатарія Дуарті Коелью Перейри як власника його феодалної сеньйорії – капітанства Нова Лузитанія або Пернамбуку. Висвітлено особливості розвитку господарства Нової Лузитанії.

Ключові слова: Бразилія, колонізація, приватно-спадкове капітанство, капітан-донатарій, майорат, сесмарія.

Постановка проблеми. У вітчизняній історіографії практично не приділяється увага дослідженню проблем історичного минулого найбільшої країни Латинської Америки – Федеративної Республіки Бразилії, однієї з найбільших держав у світі. Вона займає п'яте місце на земній півкулі за територією і населенням. Станом на 2016 р. країна зайняла дев'яте місце у світі за обсягом ВВП. Ця країна є безумовним регіональним лідером в Латинській Америці за своїм економічним, демографічним і ресурсним потенціалом.

З огляду на постійно зростаючий економічний, політичний і демографічний потенціал цієї самобутньої країни західної півкулі, її активну участь в процесах глобалізації та континентальної інтеграції (МЕРКОСУР), постійно зростає науковий інтерес до вивчення історії становлення і розвитку Бразилії, зокрема як невід'ємної складової частини колишньої португальської колоніальної імперії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначимо, що в СРСР з'явилися ґрунтовні наукові розвідки з історії Бразилії [1–2; 4–7; 11–12]. Зокрема, наукові дослідження з латиноамериканістики почали проводитися за науковими програмами Інституту країн Латинської Америки, який продовжує своє функціонування в Москві. В сучасній російській історіографії з'явилися досить цікаві наукові праці з історії Бразилії [3; 8–10]. В українській історичній науці, на жаль, на даний час не існує жодної наукової історичної монографії або захищеної дисертації, присвяченої дослідженню різних аспектів історичного розвитку Бразилії.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У вищезазначених наукових розвідках не досліджувалася проблема особливостей формування системи приватно-спадкових капітанств в колоніальній Бразилії протягом 30–40 рр. XVI ст. У зв'язку з цим, **метою статті** є розкриття особливостей початкової фази колонізації північно-східної Бразилії португальцями і створення приватно-спадкового капітанства Нова Лузитанія в 30-х рр. XVI ст.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Систематична колонізація Бразилії португальцями розпочалася у 1530 р. за наслідками першої військово-колонізаційної експедиції капітана-мора Мартіма Афонси де Соузи (1530–1532). Згаданому капітану король Португалії Жуао III (1521–1557) пожалував у якості винагороди на території Бразилії спадковий домініон – капітанство. У листі короля Жуао III від 28 вересня 1532 р., адресованому Мартіму Афонсі, повідомлялося про намір португальської корони демаркувати бразильське узбережжя від Пернамбуку до Ріо-де-ла-Плати на сектори або приватно-спадкові капітанства [14, с. 79]. У листі ці земельні пожалування, також, називаються терміном – «*doação*» (з португальської мови слово «*doação*» перекладається – «дарування»). Крім того, король у листі відмічає, що протяжність кожного окремого капітанства вздовж атлантичного узбережжя повинна, як правило, складати 50 ліг («ліга» – старопортугальська міра відстані, що дорівнювала 5.92 км).

Аналіз цього листа засвідчує, що португальська корона прийняла рішення передати справу колонізації Бразилії у приватні руки, шляхом пожалування у спадкове володіння португальським дворянам (фідальго) земельних секторів на території цієї нововідкритої землі. Документом, що засвідчував право власності фідальго на спадкове капітанство, була королівська жалувана грамота на дарування землі (*порт.* – «*carta de doação*») особі, яка в документації фігурує під позначенням – «капітан-донатарій» (*порт.* – «*donatario*», – людина, яка отримує що-небудь у дар).

Першим задокументованим прикладом подібного королівського пожалування можна назвати грамоту інфанта Енрікі від 1 листопада 1446 р., пожалувану капітану-донатарію Бартоломеу Перестрелі на спадкове володіння островом Порту-Санту в архіпелазі Мадейра [13, с. 10]. Ця грамота давала право згаданому капітану-донатарію заселяти цей острів та багато інших дозволів, а теж, королівський дозвіл на отримання прибутку від економічної експлуатації

острову. Грамота дозволяла Перестрелі у випадку його смерті передати управління островом у спадок старшому сину. Це була португальська середньовічна система майорату.

Донатарію належала як цивільна, так і кримінальна юрисдикція на острові від імені інфанта Енрікі, за виключенням винесення вироків, які передбачають смертну кару і відрубання кінцівок. Донатарій отримував десяту частину від всіх прибутків, які мав інфант Енрікі на цьому острові. Подібні привілеї донатрія фіксувалися у «форальній» грамоті або «форалі» (*порт.* – «foral», «foro», – привілей). Форал давав право донатарію жалувати великі земельні ділянки колоністам – *сесмарії* (земельні латифундії), але на умовах, що ця земля буде оброблятися і приносити прибуток протягом 5 років. Така система королівського пожалування спадкового володіння з відповідними правами (форалами) її отримувача – донатрія, і доручення йому права та обов'язку розподіляти землю на сесмарії, призначені колоністам, була запроваджена крім вищезгаданого випадку, також, на Азорських островах і інших островах в Атлантичному океані, де намагалися закріпитися португальці. В Африці португальці вказану «донатарну» систему на той час не застосовували, обмежуючись створенням торговельних факторій на її берегах. Наскільки така система португальської колонізації була дієвою, свідчить економічний і господарський розвиток Азорських островів і архіпелагу Мадейри, де колонізації сприяла родюча земля і м'який клімат. Ці острови швидко заселялися, виникали села і містечка, яким жалувалися формальні привілеї, подібні до тих, що застосовувалися в континентальній Португалії. Серед сільськогосподарських культур починали процвітати виноробство і вирощування цукрової тростини. Розвивалося миловаріння, тваринництво і рибальство.

У випадку Бразилії рішення португальської корони щодо початку її систематичної колонізації шляхом пожалування спадкових капітанств донатаріям приймалося в умовах активності біля її берегів французьких корсарів, які були причетними до контрабанди дуже цінного червоного сандалового дерева пау-бразіл у напрямку Європи.

Португальські військово-інспекційні ескадри не могли повністю гарантувати збереження Бразилії у якості володіння португальської корони. Існувала постійна загроза щодо її фактичної втрати. Тому король Жоао III проявив твердий намір зберегти цю колонію під своїм скіпетром, передавши нелегку справу її колонізації в приватні руки. Це було пов'язано, на нашу думку, перш за все тією обставиною, що фінансові ресурси королівської скарбниці були обмеженими, витрачалися вони, головним чином, на організацію ескадр до Індії і облаштування в цій далекій землі заморського володіння. Тим більше, і людські ресурси Португалії на початку XVI ст. були замалими у порівнянні з людськими ресурсами Іспанії. Експедиція капітана-моря Мартіма Афонси де Соузи стала першою серйозною спробою початку колонізації окремої місцевості в Бразилії, але ця спроба була здійснена напередодні прийняття рішення королем щодо поділу її узбережжя на окремі сектори, про що саме і повідомляв Жоао III Мартіма Афонсу і дору-

чив йому повертатися із Бразилії до Лісабону для отримання від капітана-моря всіх необхідних відомостей, необхідних для започаткування систематичної «масової» колонізації смуги бразильського узбережжя від Пернамбуку до Ріо-де-ла-Плати. Рішення португальської корони відносно започаткування систематичної колонізації узбережжя приймалося в умовах, коли у грудні 1531 р. за підтримки короля Франції Франциска I у напрямку Бразилії відправився військовий корабель «Pelérine», експедиція якого становила пряму загрозу для португальських володінь в Південній Америці.

Після повернення Мартіма Афонси де Соузи в Португалію король Жоао III офіційно оголосив про поділ бразильського узбережжя на спадкові сектори, які були пожалувані 15 капітанам-донатаріям дворянського походження. Всі вони отримали від короля жалувани грамоти на спадкове володіння капітанствами. Одним із найуспішніших таких королівських бенефіціарів був фідальго Дуарті Коелью Перейра (1485–1554). Він був одним із перших фідальго, отримавших подібну королівську грамоту.

Важливу роль у колонізації північного сходу Бразилії відіграло спадкове капітанство Нова Лузитанія або Пернамбуку, яке відповідно до жалуваної грамоти дарування від 10 березня 1534 р., належало вищезгаданому капітану-донатарію. Його батьком був португальський мореплавець Гонсалу Коелью, причетний до командування першою розвідувальною експедицією до берегів Бразилії у 1501–1502 рр. До отримання спадкового володіння в Бразилії, Дуарті приймав участь в експедиції свого батька до берегів Бразилії, відвідував Індію і Африку. У 1516–1517 рр. був послом короля Португалії в Сіамі. Приймав участь у військовому патрулюванні північно-східних берегів Бразилії і узбережжя Африки з метою інспекції діяльності португальських торговельних факторій.

Відповідно до жалуваної грамоти дарування Дуарті Коелью отримав від короля Жоао III у спадкове володіння ділянку північно-східного узбережжя Бразилії протяжністю 60 ліг [15, с. 68–81]. Південні межі його капітанства, відповідно грамоті, проходили по річці Сан-Франсіску, а на півночі сягали південного берегу річки Санта-Круз, яка огинає острів Ітамарака [15, с. 69].

Землі Пернамбуку стали привабливими для португальців в контексті заснування тут укріплених торговельних факторій завдяки поширенню в цій місцевості лісів червоного сандалового дерева пау-бразіл. Однією з них була факторія «Marcos» (прикордонна факторія) на березі річки Ігарасу, що впадає в канал Санта-Круз, який огинає острів Ітамарака. До заснування вказаної факторії був причетний португальський капітан оборони узбережжя Крістовам Жакіш під час його першої військово-патрульної експедиції до берегів Бразилії у 1516 р. Під час другої експедиції Крістовам Жакіш заснував ще одну факторію, але вже на острові Ітамарака. Крім цих двох, існують відомості про заснування ще третьої факторії португальцем Перу Капіко на території мису Перкааури в околицях сучасного бразильського міста Ресіфі. Невдовзі король наказав йому повернутися назад до Португалії.

Іншими словами, Дуарті Коелью було пожалуване королем феодальне спадкове володіння в Пернамбуку – місцевості, де вже була португальська присутність. Можна припустити, що Дуарті Коелью після прибуття в Пернамбуку, спочатку оселився в факторії Ігарасу, після чого прийняв рішення заснувати містечко Ігарасу поряд із факторією. Про цей факт свідчить давній португальський історик Вісенті ду Сальвадор, який зазначав у своєму історичному рукописі, що Дуарті Коелью прожив декілька років у факторії Ігарасу разом із дружиною. У них там народилися діти: Дуарті де Альбукеркі Коелью, Жоржі де Альбукеркі, донька Ігнес де Альбукеркі. Ще одна дитина померла [19].

Більшість дослідників погоджуються з індіанським походженням назви місцевості околиць мису Святого Августина. Зокрема, бразильський історик Ж.Ф.А. Праду вказує, що слово «пернамбуку» формується двома індіанськими словами: «пера» і «намбуку», що в перекладі позначає – «каміння з отвором» [18, с. 64].

Відносно часу прибуття Дуарті Коелью з колоністами в Пернамбуку, точна дата цієї експедиції залишається невідомою. Існують два листи Дуарті Коелью, адресовані королю Жоао III у 1546 і 1549 рр., які свідчать, що донатарій вже перебував на території Пернамбуку до моменту отримання жалуваної грамоти на володіння капітанством [17, с. 70–82]. У листі від 1546 р. Коелью називає своє капітанство «Новою Лузитанією». Аналіз обох листів засвідчує, що після прибуття в Пернамбуку капітана-донатарія, він ініціював заснування у капітанстві двох містечок на відстані 5 ліг один від одного (Ігарасу і Олінда), цукрові заводи (енженьо), будівництво військових арсеналів і верфі для виготовлення кораблів. Він, також, розпорядився започаткувати освоєння цілини, вкритої густими тропічними лісами. Всі ці кроки португальські колоністи здійснювали в умовах домінування на цій землі суворих індіанців племені каєте. Зазначимо, що корона не вкладалася фінансово у всі ці заходи. Облаштування капітанства здійснювалося повністю за фінансовий рахунок капітана-донатарія.

Цікаво відмітити, що коли індіанці побачили великі каравели під командуванням Дуарті Коелью, що наближалися у напрямку Пернамбуку, вони вигукнули: «Ігуара асу!», що в перекладі з мови індіанців того часу означає – «великий корабель» [17, с. 83]. Тому місцевість, де мешкали вказані індіанці, донатарій став називати «Ігарасою». Таку ж назву отримало і містечко, яке було там згодом засноване. Незадовго до заснування цього містечка Коелью розгромив французів і індіанців петігуарес на березі річки Жоруза (згодом отримала назву – «Санта-Круз»), які були союзниками французів. Дата перемоги над нами – 27 вересня, коли католицька церква відмічає пам'ять святих великомучеників Косме і Даміана. На честь цих святих донатарій розпорядився побудувати церкву в містечку Ігарасу. Ця подія, як свідчить жалувана грамота дарування, сталася у 1530 р. Після цієї перемоги Дуарті повернувся до Португалії просити дозволу короля організувати нову велику експедицію з метою остаточно закріпитися в Пернамбуку. Орієнтовно це могло відбутися у 1531 або 1532 р.

Керуючись датами появи жалуваної грамоти дарування і форальної грамоти (10 березня і 24 вересня 1534 р. відповідно), можна припустити, що вони були доставлені Дуарті Коелью в Пернамбуку у наступному році, оскільки, як свідчить форальна грамота камари містечка Олінди від 12 березня 1537 р., донатарій прийняв у володіння капітанство Пернамбуку 9 березня 1535 р. [17, с. 84].

Коли капітан-донатарій заснував містечку Ігарасу, він налагодив дружні стосунки з індіанцями племені табайарес, які погодилися долучитися до португальського гарнізону містечка. Щодо обставин, пов'язаних із заснуванням містечка Олінда, донатарій, перебуваючи на березі океану, був дуже зачарований красою цього краю. Існує свідчення, що він вигукнув: «Чарівне місце для заснування містечка!» (*port.* – «O linda situação para se fundar uma villa!») [17, с. 95]. Саме від цього виразу і закріпилася назва цього містечка. Головою містечка Ігарасу капітан-донатарій призначив свого старого друга по плаванню в Індію Афонсу Гонсалвеша, який пізніше загинув разом з багатьма колоністами внаслідок атаки на містечко індіанців каєте.

В цьому контексті слід відмітити, що містечка Ігарасу і Олінда постійно потерпали від атак ворожого індіанського племені каєте. У відповідь союзні португальцям індіанці племені табайарес атакували індіанців каєте. Це полегшувало португальцям завдання щодо укріплення фортифікацій містечок. Вождь племені табайарес, якого звали Табіра, мав військовий талант, завдяки якому вдавалося приборкувати індіанців каєте. Спільними зусиллями португальці з індіанцями табайарес відігнали ворогів у внутрішні дикі райони – «сертани». Це сприяло розширенню території для подальшої її колонізації.

У 1548 р., як свідчить історик Б.Г. Гама, населення містечка Ігарасу складало 99 колоністів, 30 африканських рабів, певна кількість союзних індіанців. Це в умовах, коли в ближніх сертаннах перебувало близько 12 тисяч індіанців каєте [17, с. 95]. Ворожі індіанці вирішили у 1548 р. взяти в осаду містечко Ігарасу. Колоністи в таких умовах, безумовно, не могли займатися господарством, постійно тримаючи оборону містечка. Вирощувати плантації місцевої рослини маніюки, також, не були здатні. Тому португальці відправляли у напрямку острова Ітамарака як суцільного спадкового капітанства капітана-донатарія Перу Лопеша де Соузи свої човни по річці для доставки в Ігарасу продовольства і амуніції. Таким своєрідним було їхнє осадне положення. Але річка була настільки вузькою, що ворожі індіанці могли її легко перекрити стовбурами дерев, що гальмувало постачання необхідної провізії в містечко Ігарасу. Осада тривала 30 днів, і коли індіанці каєте зрозуміли марність своїх зусиль, прийняли рішення відступити. На відміну від Ігарасу, містечко Олінда перебувало в кращих стартових умовах для господарювання колоністів завдяки своїй близькості до океану.

Відмітимо, що поряд з приватною, фактично необмеженою, владою капітана-донатарія в капітанстві, функціонував королівський апарат чиновників – адміністраторів і фіскалів. Всі королівські чиновники в капітанстві були

в підпорядкуванні капітана-донатарія, але при цьому звітували королю. Серед чиновників, що прибули у капітанство для формування адміністративно-фіскального апарату, слід назвати королівського алмошаріфа (королівського скарбника) алмошаріфаду (королівського фіскального округу) Пернамбуку Вашку Фернандеша, якого призначив на цю посаду король Жоао III своїм наказом від 3 жовтня 1534 р. На жаль, в цілому, щодо компаньонів донатарія, які супроводжували його в експедиції до капітанства, даних дуже мало. Втрачено документ, який би висвітлив нам перелік чиновників, що керували капітанством у часи Дуарті Коелью.

Відомий факт, що правою рукою і компаньйоном капітана-донатарія в капітанстві був брат його дружини Жероніму де Альбукеркі. Жероніму багато прикладав зусиль у справі заселення і освоєння Пернамбуку. Як свідчить дослідник Ж.Ф. де А. Праду, компаньон донатарія заохочував португальців вступати у брачні союзи з індіанками, наслідком чого почали з'являтися діти змішаної крові – мамелюки. Без цього португальці не були здатні активізувати колонізацію земель і забезпечувати розвиток господарства. Жероніму мав дітей мамелюків від доньки індіанського вождя. Його приклад наслідували і інші представники португальської знаті в Пернамбуку [18, с. 172].

Відносно проблем, пов'язаних із колонізацією, цікавими для нашого аналізу є дані, наведені у листах Дуарті Коелью королю Жоао III, вміщені у джерелах [16, с. 309–321; 17, с. 70–82]. Його листи засвідчують: наслідки інтенсивної вирубки лісів дерева пау-бразіл за ініціативи французьких контрабандистів, які доручали це робити союзним їм індіанцям; незаконну контрабанду пау-бразіл португальськими комерсантами, які заради швидкого власного збагачення ставили у ризиковане становище майбутнє капітанства; систему оподаткування, в умовах інсталяції якої у колонії надмірні податки могли перешкодити господарській ініціативі колоністів (Дуарті Коелью намагався тримати систему оподаткування в законних рамках, встановлених королівським форалом); безлад, що вчиняли розжалувані чини та різні кримінальні елементи; фінансові збитки та неврахування фіскальною політикою королівського казначейства скудності майна королівських васалів у капітанстві; протистояння португальських колоністів з індіанцями; необхідність захисту і оборони цукрових енженьо в капітастві, для чого існувала гостра потреба у постачанні зброї, пороху та іншої військової

амуніції у капітанство, про що донатарій ходатайствував перед королем. При цьому капітан-донатарій прохав у короля будь-якої допомоги припинити цей безлад.

Португальська корона взяла за практику висилання із метрополії кримінальних злочинців у незаселені заморські колонії з метою скорочення і економії витрат на утримання в'язниць, що, безумовно, спричиняло дестабілізацію життя колоністів і, навіть, загрожувало існуванню самих капітанств. Король заохочував донатаріїв різноманітними привілеями за умови, якщо вони будуть сприяти відправці із метрополії засуджених або соціально небезпечних представників суспільства в їхні спадкові колоніальні володіння. Звертаючи свою увагу на цю проблему, Дуарті Коелью виражав занепокоєння фактами виникнення невдоволення і підозри серед індіанців по відношенню до португальських колоністів. Завдяки аналізу листів ми приходимо до висновку, що донатарію вдавалося приборкувати кримінал в капітанстві, жорстко переслідувати правопорушників, багато з яких тікали за межі капітанства у сусідні володіння інших капітанів-донатаріїв або в іспанські колонії, щоб уникнути португальського правосуддя. При цьому Дуарті Коелью примушував колоністів, у тому числі і розжалуваних, важко і наполегливо працювати. Завдяки суворості, жорсткості і наполегливості донатарія Нової Лузитанії вдалося утримати ситуацію в колонії під жорстким контролем, тим більше, це і забезпечило з самого початку сталий розвиток капітанства у порівнянні з іншими володіннями донатаріїв в Бразилії.

Висновки дослідження. Таким чином, нами у статті з'ясовано, що португальська стратегія колонізації Бразилії у 30-40 рр. XVI ст. передбачала інсталяцію на її прибережній смузі системи приватно-спадкових капітанств як автономних феодалних сеньйорій, які були пожалувані королем Португалії дворянам. В королівських жалуваних грамотах вказані дворяни називалися капатанами-донатаріями. Одним із найуспішніших у справі колонізації Бразилії був донатарій Дуарті Коелью Перейра, якому вдалося в північно-східній Бразилії створити власне капітанство Нова-Лузитанія. Цей автономний домініон досяг найбільшого розквіту у порівнянні з іншими приватно-спадковими капітанствами. Головним сектором господарства, що приносив найбільший прибуток його донатарію і португальській короні було культивування цукрової тростини та її переробка на заводах – енженьо.

Список літератури:

1. Антонов Ю.Н. Бразилия: армия и политика / Ю.Н. Антонов. – М.: Наука, 1973. – 256 с.
2. Глинкин А.Н. Новейшая история Бразилии (1939–1959) / А.Н. Глинкин. – М.: Издательство ИМО, 1961. – 403 с.
3. Давыдов В.М., Бобровников А.В. Роль восходящих гигантов в мировой экономике и политике (шансы Бразилии и Мексики в глобальном измерении) / В.М. Давыдов, А.В. Бобровников. – М.: ИЛА РАН, 2009. – 234 с.
4. Калмыков Н.П. Диктатура Варгаса и бразильский рабочий класс / Н.П. Калмыков. – М.: Наука, 1981. – 230 с.
5. Караваев А.П. Бразилия: прошлое и настоящее периферийного капитализма / А.П. Караваев. – М.: Прогресс, 1989. – 277 с.
6. Коваль Б.И. Бразилия вчера и сегодня / Б.И. Коваль. – М.: Наука, 1975. – 176 с.
7. Комиссаров Ю.Н. Русские источники по историографии Бразилии первой трети XIX в. / Ю.Н. Комиссаров. – Л.: Наука, 1977. – 168 с.
8. Мартынов Б.Ф. Бразилия – гигант в глобализирующемся мире / Б.Ф. Мартынов. – М.: Наука, 2008. – 320 с.
9. Мартынов Б.Ф. Золотой канцлер. Барон де Рио-Бранко – великий дипломат Латинской Америки / Б.Ф. Мартынов. – М.: ИЛА РАН, 2004. – 160 с.

10. Окунева Л.С. Бразилия: особенности демократического проекта. Страницы новейшей политической истории латиноамериканского гиганта / Л.С. Окунева. – М.: МГИМО, 2008. – 823 с.
11. Очерки истории Бразилии / За ред. В.И. Ермолаева. – М.: Издательство социально-экономической литературы, 1962. – 571 с.
12. Слѣзкин Л.Ю. Земля Святого Креста. Открытие и завоевание Бразилии / Л.Ю. Слѣзкин. – Л.: Наука, 1970. – 160 с.
13. Alguns documentos do archive nacional da Torre do Tombo acerca das navegaçoes e conquistas portuguezas. – Lisboa: Imprensa Nacional, 1892. – 555 p.
14. Deus G.M. Memorias para historia da capitania de Sro Vicente, hoje chamada Sro Paulo / G.M. Deus. – Lisboa: Typografia da Academia, 1797. – 244 p.
15. Documentos historicos: Em 112 vol. – Rio de Janeiro: Augusto Porto & Co., 1929. – Vol. 13. – 500 p.
16. Historia da colonizaçao portuguesa do Brasil: Em 3 vol. / P. Azevedo, A. Baião, C.M. Dias, J de Freitas, P. Merêa. – Porto: Litografia Nacional, 1924. – Vol. 3: A idade media brasileira. – 396 p.
17. Gama J.B.F. Memorias historicas da provincia de Pernambuco: Em 4 T. – Pernambuco: Na typographia de M.F. de Faria, 1844. – Т. 1. – 302 p.
18. Prado J.F. A Pernambuco e as capitancias do Norte do Brasil (1530–1630): Em 3 T. – São Paulo, Rio de Janeiro, Recife, Porto Alegre: Companhia Editora Nacional, 1939. – Т. 1. – 370 p.
19. Salvador F.V. Historia do Brasil. – Rio de Janeiro: Tyrographia de G. Leuzinger & Filhos, 1889. – 271 p.

Кряжев П.В.

Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя

ЧАСТНО-НАСЛЕДСТВЕННОЕ КАПИТАНСТВО НОВАЯ ЛУЗИТАНИЯ КАК ФОРПОСТ ПОРТУГАЛЬСКОЙ КОЛОНИЗАЦИИ СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ БРАЗИЛИИ

Аннотация

В статье рассмотрены характерные особенности политики португальской короны относительно колонизации Бразилии на протяжении первой половины XVI в. В этом контексте раскрыты особенности начальной фазы колонизации северо-восточной Бразилии португальцами и создание частно-наследственного капитанства Новая Лузитания в 30-х гг. XVI в. Выяснено, что это капитанство приобрело значение северо-восточного форпоста колониальной экспансии португальцев на территории Бразилии, начиная с 1532 г. Раскрыта миссия португальского капитана-донатария Дуарти Коэльо Перейры как собственника его феодальной сеньории – капитанства Новая Лузитания или Пернамбуку. Освещены особенности развития хозяйства Новой Лузитании.

Ключевые слова: Бразилия, колонизация, частно-наследственное капитанство, капитан-донатарий, майорат, сесмария.

Kryazhev P.V.

Nizhyn State University named after Nikolai Gogol

THE PRIVATE, HEREDITARY CAPTAINCY NEW LUSITANIA AS THE OUTPOST OF PORTUGUESE COLONIZATION OF NORTHEASTEN BRAZIL

Summary

In the article we examined the characteristic particularities of portuguese crown politics relatively the colonization of Brazil during the first half of XVI century. We discovered the particularities of initial phase of colonization of northeastern Brazil by the portugueses and the creation of private, hereditary captaincy New Lusitania in the thirtieths years of XVI century. We found out that captaincy acquired meaning of the northeastern outpost of portuguese colonial expansion on the territory of Brazil since the beginning of 1532. The mission of the portuguese captain-donatario Duarte Coelho Pereira as owner his feudal seigniority (captaincy New Lusitania or Pernambuco) is discovered. The particularities of economical development of New Lusitania are lighted.

Keywords: Brazil, colonization, private, hereditary captaincy, captain-donatario, majorat, sesmaria.